

jongs af moeten slaven om het kroetje voor de familie te helpen verdienen.

Wij willen dat zij op kosten van den Staat worden gevoed, gekleed en onderwezen, opdat al hunne eigenschappen — zoo die van het lichaam, van het karakter als van den geest — ten volle ontwikkelen en zij in de wereld treden, wel onderricht, vol kennissen, iever en moed, het lichaam sterk en gezond, de ziel opgeruimd en gelukkig, om aan de maatschappij al te kunnen schenken wat zij bezitten.

Wij willen aan het werkvolk een echt, een gelukkig familieleven schenken, in vervanging van het hondenleven dat de tegenwoordige wereld hen overhoudt.

Helpt ons, moeders, vaders van familie, opdat uwe kinderen het geluk smaken dat gij mistet.

Helpt ons, jongelingen, opdat gij zoo rampzalig niet blijft als gij nu zijt en niet wordt als uwe ouders eens waren.

Helpt ons allen, die eenige liefde hebben voor het recht en voor het volk, om het te verlossen van het afschuwelijk leven waarin het verkwijnt en zedelijk ten onder gaat.

Niet oorlog aan het familieleven is onze kreet, maar oorlog aan het lijden des volks en zijne afhankelijkheid!

EEN STAALKEN

VAN

KAPITALISME

De rekening die wij hier laten volgen is deze der zinkfabriek, Vieille Montagne bij Luik, voor het jaar 1891.

De winsten beliepen dan volgens het Staatsblad **6 miljoen 918,044,91**, bijna zeven miljoen. Na aftrek van 2 miljoen voor het reservefonds bleef er nog 4 miljoen 918,044,91 te verdeelen.

Op deze som gaf men fr. 433,144,35 aan de administrateurs, zegge vier honderd drij en dertig duizend honderd en vier en veertig fr. 35 centiem, en 108,286 fr. aan de bestuurders.

Er waren negen administrateurs, zoo dat ieder van hen 43 duizend fr. trok.

Volgens de statuten worden er jaarlijks vier verplichtende bijeenkomsten gehouden, maar dit jaar waren er bij uitzondering vijf geweest, zoodat elke administrateur betaald werd aan bijna **10 duizend fr.** per zitting, wanneer men in acht neemt, dat elke zitting daarbij recht geeft op een aanwezigheidspenning van 500 fr.

In 1888 hadden deze ongelukkige kapitalisten slechts 23 duizend fr. opgetrokken en in 1889, 35 duizend fr. voor hunne vier zittingen.

En zeggen dat het deze mannen zijn, die het ergst schreeuwen, wanneer de werklieden een minimumloon eischen van 4 fr. daags.

Een der actionnarissen protesteerde in 1891, tegen deze hooge vergoedingen.

M. Braconnier, de voorzitter, antwoordde eenvoudig: dat geschiedt, volgens onze statuten.

Sedert 1837 tot 1890 krijgt de bestuursraad **8 miljoen 849 duizend fr.** te verdeelen, zoodat elke administrateur in 53 jaar 900 duizend fr. opstreek, het loon waarvoor een wever **duizend jaar** zou moeten werken, 300 dagen per jaar, terwijl die administrateurs, er 200 tot 250 zittingen voor hielden van 2 uren ieder, dus hoogstens 500 uren bezigheid of 50 werkdagen.

Natuurlijk is dat niet alles en wanneer men in 1891, 43 duizend fr. gaf aan elke administrateur bleven er nog meer dan 4 miljoen te verdeelen tusschen een handvol actionnarissen, waaronder natuurlijk diezelfde administrateurs.

Het hoofd duizelt bij het lezen van zulke cijfers, maar elken werker, die zoo veel moet doen om 't brood te winnen voor zijn familie en er nog niet altijd aan

geraakt, zal er het schandalige van inzien wanneer hij weet dat die kolossale winsten door 2000 werklieden gewonnen worden die hoogstens 2,80 tot 3 fr. daags winnen.

En wat willen wij nu socialist? Dat dergelijke takken van groot nijverheid, onteigend worden, overgaan in handen van ons allen, vertegenwoordigd door onze openbare besturen, vrij door ons gekozen, geconstroleerd en desnoods afgesteld. Dan eerst zouden die reuzen voortbrengt allen 'ten goede kome.

Openbare bespreking

**Dompers waar zit gij?
Ze zitten in hun hol!**

Het cijsregiem heeft gedaan; het is uit met de kleine kapellekens. De honderd duizende kiezers willen geen **katten in zakken koopen**.

Ze willen weten wat elke partij eischt! Ze willen weten wat er waar is in de beschuldigingen die men naar 't hoofd der tegenstrevers slingert!

De socialisten zijn bereid in alle openbare vergaderingen hun programma te komen verdedigen.

De socialisten zijn bereid te komen spreken **voor de leden alleen** der tegenstrevende partijen.

Aan onze vijanden geven wij 't zelfde recht.

Vooruit staat open voor iedereen.

Dompers wij werpen U den handschoen toe, gaat gij blijven liegen, lasteren en knoeien in 't donker?

Waarom duift gij uwe tegenstrevers in 't gezicht niet zien?

Antwoordt!

**Dompers waar zit gij?
Ze zitten in hun hol!**

Het Onderwijs te Gent

Er mag geene liberale gazet iets schrijven betreffende de werklieden of zij spreken van de groote « opofferingen » die de stad zich getroost voor het volksonderwijs en de lasten die de stad heeft door zijne fabriek, arme werkliedenbevolking!

Dit deuntje, beleedigend voor ons werkvolk, en dat den schijn doet aannemen dat het volksonderwijs eene aalmoes der burgers aan de werklieden is, moet eindigen en wij willen eens aan het werkvolk toonen wat er daar zoo al van is, want vele werklieden gelooven nog aan dit vertellingsken van al die « opofferingen » der stad. Ehwel, de stad doet geen enkele « opoffering » voor de werklieden en nog minder de gemeenteraadsleden, die als schepenen en burgemeester zich goed doen betalen, als fabrikanten hun werklieden zoo erg uitbuiten als de anderen, en als geneesheeren, advokaten, handelaars, enz. voor geen centiem minder werken dan hun confraters.

Wat nu de opofferingen van de « stad » zelve aangaat, dit is eenvoudig prietpraat. De « stad » kan geene opofferingen doen, want zij bezit niets, zij brengt niets voort en de gelden waarmede zij werkt worden haar bij middel van belastingen op den schoot gebracht.

De stad offert dus niemandal, maar wat er waar is, dit is, dat het gemeentebestuur — uit liberale burgers bestaande — de werklieden slachtoffer voor de burgers, alhoewel de werklieden de belastingen betalen en de burgers geen cent.

Ziedaar de waarheid! Duizenden, miljoenen franks worden uitgegeven voor 't verfraaien, kuischen en zuiveren der reeds prachtige

burgerswijken, terwijl de werkerskwartieren nog te veel worden verwaarloosd en de werklieden op vele plaatsen nog altijd op gezonde wijken wachten.

Wij hebben het al honderd malen gezegd, bewezen en herhalen het: de werklieden betalen de belastingen, want als de belastingen op gronden, gebouwen of koopwaren klimmen, dan slaan de eigenaars de huurwaarden hunner huizen op, verhoogen de winkeliers de prijzen hunner koopwaren, vermeederen de doctors den prijs hunner *visiten* en verlagen de fabrikanten het loon hunner slaven. En zoo eindigen alle belastingen met op den rug van den armen sukkel neer te komen.

« Het volksonderwijs te Gent is uitmuntend en kost veel geld; de stadskas is arm, omdat er te Gent zoo veel arme werklieden zijn, » zeggen de liberalen.

Maar als er vele armen te Gent zijn, dan is het de schuld niet der werklieden, die slaven voor hun brood, maar die der rijken, die stelen van 's werkers loon en fortuin vergaren op de stijgende elende.

't Volksonderwijs te Gent, maar de werklieden betalen het; daarom hebt gij, liberalen, er zoo niet op te pochen.

En niet alleenlijk betalen zij het onderwijs dat aan hun kinderen gegeven en hen als aalmoes aangerekend wordt, maar zij betalen ook nog het onderwijs dat in de zoogezegde betalende scholen wordt gegeven en zooveel per kind aan de stad kost als het onderwijs « van de armen. »

De stad betaalde in 1835 voor 't personeel der betalende scholen:

Onderstraat	fr. 25.250
Casinostraat	» 13.000
Gouvernementstraat	» 16.950
Lindelei	» 15.150
Sint-Michielsplaats	» 15.400
Kalvermarkt	» 16.700
Paalpelstraat	» 16.700

Te samen : fr. 119.150

Die scholen komen voor onderhoud van de meubelen enz., voor 15.650 frank en voor verliezen aan intresten, enz. voor 26.000 frank in het algemeen onderwijsbudget; dit is te samen : 160.800 frank.

De stad ontvangt voor schoolgeld en de scholieren 75.000 fr. per jaar, rond gerekend.

Dit maakt dat zij uitgeeft voor het burgeronderwijs 85 duizend franken per jaar.

Het algemeen budget van het onderwijs der stad belooft tot 874.000 franken.

Er blijft dus voor de « arme » dag-, bewaar- en avondschoolen omtrent 790.000 franken over.

Maar vergelijkt nu eens het getal kinderen dier 7 betalende scholen, met het heel leger kleine en groote leerlingen, die de dag-, avond- en zondaglessen volgen en men zal tot het bewijs komen, dat ondanks het jaargeld in sommige scholen geëischt de stad per burgerskind zooveel uitgeeft als per volkskind!

Waar is nu het kosteloos onderwijs voor 't volk als de kinders der burgers zooveel aan de stad kosten als de kinders des volks? Waar is het verschil? Dat de burgerskinderen beter worden behandeld,

meer worden geacht, en vreemde talen kunnen leeren, dit alles ten koste der stad.

Dat de liberalen zich dus gesloten houden met het kosteloos volksonderwijs.

Dit bestaat niet, aangezien het volk zulks betaalt en de burgers zooveel kosten aan de stad als de armen, terwijl zij er eigenlijk *niemandal* voor betalen.

De openbare rijkdom

De openbare rijkdom van gronden, huizen, werkmaterieel enz. bedroeg in 1830 in België 10 milliard of 10 duizend miljoen.

In 1894 mag dit openbaar fortuin met zekerheid geschat worden volgens een rijken geleerde de heer Strauss op **35 milliard**, zegge **35 duizend miljoen** of bijna **6000 fr.** per hoofd groot en klein, mannen en vrouwen, oud en jong, allen inbegrepen.

Wie heeft de openbare rijkdom zoo ontzagelijk doen stijgen van 10 op 35 milliard in 60 jaar tijd?

Niemand anders dan de werklieden, want de rijken eten meer op dan zij voortbrengen.

Hadden de werklieden hun rechtmatig deel in dezen klimmenden rijkdom gehad, dan zou elke werkersfamilie, vader moeder en drie kinderen over eene som van dertig duizend fr. moeten beschikken, in ander woorden, volop in welstand kunnen leven.

Willen wij dieverdeling van goederen?

Neen, 1° omdat men de openbare fortuin bestaande in bosschen, andere gronden, mijnen, fabrieken, gebouwen in geen gelijke loten verdeelen kan.

2° Omdat eene nieuwe ongelijkheid al spoedig opnieuw te voorschijn zou treden.

Maar wat wij willen, is dat de openbare rijkdom in p'aats van te behoeven aan een klein gedeelte der natie, toebehoore aan geheel de natie, aan gansch het volk.

En wanneer deze bezittingen behoorrend aan allen, ten voordeele van allen zouden werken, dan zou iedereen genieten van het deel in dien rijkdom dat hem toekomt. Kunt gij daartegen zijn, werklieden?

Moet het water altijd naar de zee loopen? Moeten de rijken altijd rijker en de armen altijd armer worden?

Moeten de eenen verrotten van eten, drinken en huiere en de anderen bezwijken van uitputting en nood?

Moeten er kinderen zijn gekleed in fluweel en satijn en dutsekens zonder hemd?

Moet dit zijn, wanneer elke mensch, over 6000 fr. rijkdom in 't land kan beschikken?

Antwoordt daar eens neen op, den 14 October door voor de socialist te stemmen.

DE

Beleedigers der Vrouwen

In de *Vrije Kiezer*, het kiesblad der dompers, staat eene walgelijke samenspraak.

Vier vrouwen zijn rond den koffi pot gezeten.

Altijd den koffiepoot! Gelijk of de vrouwen anders niet zijn dan wat dwaze koffiwijven!

Na de vrouwen voor koffiewijven te hebben uitgescholden, hilt de treffelijke katholieke schrijver ze op tegen hare mannen, want dezen worden uitgescholden voor **nachtridders, vrouwen-slaanders**, enz.

Wat verder spreken zij van *Roze de Schevevemuile*.

Hoe zedelijk moet zulke samenspraak niet werken, he, vrouwen?

Nog verder lezen wij:

« Maar de anti-socialisten zullen de roode vlegge aan zijn broek hangen en er ... aan strijken. »

Proper, he, lezers?

Voor de eerste maal gaan 60 duizend werklieden zich met de openbare zaken bezig houden en de zoo zedelijke en christelijke bladen weten hen anders niet dan dergelijke walgelijkheden te laten lezen.

Pouah!

De socialist

April 1891
gen te Nindbergen.

April 1891
in 't Walenland
10,000

De werkmans, Hooftblekerij Va

De werkstafabriek, kostfranken.

De werkstafinuesmeisjes
24 uren brack
listen 2000 fr

De werksGuequier, k
duizend fr

De werksta
Rousseau.

De werksta
Haeghen Cruy

De werksta
Dok.

De werksta
Walenland in

De werkstakelenland in 188
sche socialist
geheel alleen m
duizend franks

De werkstak
last.

De samen
beide burgerpe
laatste jaren a

Katholieke
niemand werd

Wie leed e
in huime schri

Gen'sche

waren de socia

En te mid

al die vervolgi

listen het Alge

hebt, trots die

komen uwe bet

Werkliede